

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravištvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, hāt. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobē se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Imenitno naznanilo.

V rokah imamo naznanilo, katero je izdal kn. šk. stolni kapitel v Mariboru do vseh čč. gg. dekanov in župnikov. V njem je govor o tem, kako se naj obhaja veseli praznik naše škofije — zlata sv. maša ušega prevzvišenega in premilostljivega škofa Jakoba Maksimilijana. Vrši se le-ta dne 2. avgusta. Ker znamo, da vstrežemo želji naših bralcev, zato jim podamo to velevažno naznanilo celo, od besede do besede. Glasi se:

Knezoškofijski kapitel si usoja s privoljenjem Njih knezoškofijske milosti in prevzvišenosti vsem častitim dekanijskim in župnijskim nradam to-le dati na znanje:

Njih knezoškofijska milost in prevzvišenost bodo svojo zlato sv. mašo v dan posvečenja, to je: dne 2. avgusta t. l. obhajali in iz tega uzroka bodo ob 10ih dopoldne v stolni cerkvi v Mariboru slovesno sv. mešo s Te Deum služili.

Ker bodo, kakor se lahko umeje, imeli več opravka, kakor sicer, zato bi Njih knezoškofijska milost ne bili v stanu ter bi ne mogli posameznih čestitalcev v prejšnjih dneh vzprejeti. Vsi duhovniki, ki bi radi osebno svoja voščila izrekli, naj pridejo torej v splošnji predstavi duhovništva, ki se izvrši k malu po veliki sv. meši, sicer bodo pa Njih knezoškofijska milost in prevzvišenost radi vzprejeli tudi pismena in brzojavna voščila.

Knezoškofijski kapitel misli, da naj pridejo, kolikor je to mogoče, vsi p. n. dostojanstveniki, dekani, kn. šk. konsistorijalni in duhovni svetovaleci in profesorji osebno k splošnji predstavi, ostali dušni pastirji pa, kolikor jim je mogoče.

Pri vseh cerkvah škofije pa se naj na predvečer, dne 1. avgusta eno uro pred večno lučjo zvoni celo uro. Ko bi pa verni kristjani še svoje veselje radi na drugi, pravi način skazovali gledē tega prazniškega dneva svojega najvišjega dušnega pastirja, naj se jim to dovoli.

Pri vseh župnijskih in kuracijalnih cerk-

vah naj se obhaja ali že na ta prazniški den, ali pa naslednjo nedeljo, kar se prepušča zavoljo raznih krajnih okoliščin gg. dušnim pastirjem, slovesna sv. maša s Te Deum in naj se ta pobožnost oznani poprejšnjo nedeljo vernemu ljudstvu s prižnice.

V Mariboru, dne 12. julija 1888.

Knezoškofijski stolni kapitel.

Družba sv. Cirila in Metoda.

V nedeljo, dne 29. julija ima družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani svojo III. veliko skupščino in tokrat ima jo na Ptuji. Prva taka skupščina je bila leta 1886 v Ljubljani, druga lani v Trstu in tretja bode na zelenem Štajarju, v slavno znanem Ptujskem mestu.

Nje vzpored je določil odbor družbe dne 11. julija 1888 ter je tak-le: I. Božja služba pri oo. minoritih ob 10 $\frac{1}{2}$ uri dopoldne. II. Zborovanje v „Narodnem domu“ ob 11 $\frac{1}{2}$ uri dopoldne. Pri njem bode:

1. Nagovor prvomestnika,
2. in 3. Poročilo tajnika in blagajnika,
4. Poročilo nadzorništva,
5. Volitev jedne tretjine odbornikov.

Vsled žreba izstopijo namreč letos iz družbinega vodstva gg.: Matej Močnik, Ivan Murnik, dr. J. Vošnjak in Andr. Žumer. § 16. določuje v tem to-le: „Vsako leto izstopi jedna tretjina (iz vodstva družbe). Prvi dve leti določa žreb vodstvene ude, ki izstopijo. Nadzorniki in rabsodniki pa se volijo vsako leto iz nova“.

6. Volitev nadzorništva in 7. rabsodništva. Gledē velike skupščine določa § 14. družbinih pravil tako-le: „Velike skupščine se udeležujejo s posvetovalno in glasovalno pravico: a) častni družbeniki, b) pokrovitelji, c) udje družbenega vodstva, d) udje družbenega nadzorništva in rabsodništva ter e) zastopniki podružnic.“

Število zastopnikov podružnic se ustanavlja tako, da je na vsakih 50 družbenikov jeden zastopnik, vendar pa mora vsaka podružnica najmanj po jednega imeti“.

Družba sv. Cirila in Metoda se ne peča s politiko, njej je izgola na tem, da skrbi otrokom slov. starišev za slov. poduk, ko bi ga brez nje ne dobili ter bi jih phali ali že v trde nemške ali v trde laške šole. Tega je treba posebno v tacih krajih, ki leže ob mejah ali v katerih preži „nemški šulverein“, šulverein za Nemce“ ali laško društvo „pro patria“ na slov. otroke ter jih pše v svoje šole, da jih prelevi v Nemce ali Lahe.

Slov. revše, ki pride v take šole, je uboga para, ki si napše glavo s tujo besedo in s tujim naukom, tega pa, zavoljo česar hodi otrok v male šole, se prav ne nauči nikjer nikoli ter ostane reva, le še bolj nevarna domačim, ker si domišlja, da kaj zna in to samo zato, ker lahko žlobudra, kaj v jeziku, ki domačim ne teče gladko. Tako revše nima potlej več srca ne za stariše svoje, ne za domačo hišo, ne za domačo službo božjo, na robe vse to s časom zatajuje, zaničuje, sovraži in šola, v katero hodi, napeljuje ga še pogosto sama na to, vsaj v djanji. To je za-nj grozovita nesreča ali revše je ne zapazi, ali se je ne zavé, dokler ga popolnem ne potlači ter ga ne vklene za vselej v okove pogubne polovičarije. Naša družba, družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, si prizadeva, da obvaruje, kolikor in kjer more, slov. otroke take nesreče. Zato skrbi, da se napravi ali obdrži za-nje slov. šola, taka, ki jih podučuje v domačem, maternem jeziku ter jih napeljuje na to, da bodo kedaj dobri kristjani in pošteni Slovenci.

In zastopniki te družbe, možje iz vseh krajev, kjer prebiva slov. ljudstvo, gospodje iz vseh stanov, duhovski in posvetni — taki bodo zbrani v nedeljo v „Narodnem domu“ na Ptuj. Njih torej sme, more in mora biti veselo slov. ljudstvo po vsem zelenem Štajarji. Njih bode pa zato tudi, kolikor je mogoče, slovesno počastilo ter se družbe sv. Cirila in Metoda zvesto oklenilo. Sad te velike skupščine naj bode ta, da oživi prav obilno število novih in da se vtrdijo krepko te podružnice, kar jih že doslej imamo po našem lepem slov. Štajarji.

„Slovenskim sinovom naj v srce doni,

Da višje dolžnosti in slavnije ni,

Ko za domovja čast,

Blagor in srečno rast

Delati, kjer koli Slovenec živi!“

Gospodarske stvari.

Mošt iz sadja. Čem bolj se množi sadno drevje, tem več bode sadja. Nekaj se ga bode

vsako leto spečalo, gotovo pa ga bode tudi sadjerejcem ostalo v rokah. Kaj je potlej s tem? Dobro bode, če spregovorimo tudi o tem nekaj besedi. „Dol. Novice“ pišejo gledé letošnjega sadja tako-le:

Letos so, hvala Bogu, naše hruške in jablane polne sadja. Marsikateri gospodar se že veseli, da bode za sadje letos dosti dobil, ker ga je obilo in ker ga bodo gotovo zopet za na Nemško skupovali. Toda, kar se tiče prodaje sadja na Nemško, vtegne biti letos drugače kakor v preteklih letih. Po časnikih je brati, da imajo letos tudi na Nemškem dosti sadja, tam na Nemškem (Wirtemberskem), kjer se je porabljalno pretekla leta naše sadje za napravo mošta. Sadje je letos sploh obrodilo dobro po celi srednji Evropi, za to ne bode dosti kupčije z njim. Velika obilica sadja se bode morala torej drugače v korist spraviti, in čas je, da previdni gospodar že zdaj na to misli, kako? Še najboljša poraba sadja, hrušek in jabelk je, ako se ne more sveže v denar spraviti, da se napravi iz njega mošt.

No, mošta se napravlja po Dolenjskem že tako vsako leto — pa sadni letini — več ali manj, bode rekel ta ali uni. Res je to, ali kakega mošta? To je drugo vprašanje. Navadno je bil ves mošt, kakoršen se je do zdaj pri nas napravljal, le precej po napravi vsprejetno dober. Malo mesecev pozneje postal je pa že neprijetno dišeč, kalen, mlakast, sploh tak, da se mu ni moglo reči, da je dober, vinu podoben. Pa od kod pride to? Od tod, ker pri nas malo kdo, ali pa skorej nihče ne ume napraviti dobrega, finega, sadnega mošta. Za to naj bode danes našim sadjarjem ob kratkem povedano, kako se napravlja fini sadni mošt — tak mošt, da je le težko razločiti od pravega vina. Naj finejši mošt je iz hrušek tepek, drobnic, sploh takih vrst hrušek, katere imajo v sebi prav dosti zagatnosti. Zagatnost je tista snov, katera usta skupaj vleče, ako pokusiš nezrelo hruško ali nezrel oskurž. Hruške se morajo obrati, kedar so popolnoma rmene, in ne prej, dokler so še zelene, ne pozneje, ko postanejo že mehke, testnate. To je pri nas ravno najpoglavitejša napaka pri napravi mošta, da se sadje v pravem času ne obira, ampak védno dosti prenezrelo — zeleno. Kako zamore biti mošt močen, alkohola bogat, ako ni v sadju dosti sladkorja, iz katerega nastane med kipejem (kisanjem) alkohol? Prezrele, testnate hruške dajejo pa zavoljo pomanjkanja zagatnosti sicer jako prijeten, sladak in močan mošt; pa stanoviten nikakor ni, ampak se kaj rad pokazi.

Ravno zadosti zrele hruške se stolčejo ali pa na posebnih mlinih zmastejo. Zmaščene se pustijo potem 48 ur v kadéh, v katerih se vsaj po trikrat na dan s kakim kolom dobro premešajo, da kar le mogoče močno zrvavé. Po

preteku 48 ur se prične še le prešati. Mošt se spravi v dobro, ne smrdljivo posodo, šuta se pa ne napolni prav do vého, ampak pusti se pod vého še za dobro ped praznega prostora. V vého zatakne se kipelna véha, ako jo imamo, ako je pa nimamo, položi se vrhu nje mal, redek, s peskom napolnjen žakliček. Enkrat izprešane tropine se lahko zopet prerahljajo, s čisto vodo poškropé (na vedro tropin 5 do 10 litrov vode) ter še enkrat prešajo. Tako se zadobi še mošta iz njih, pa že nekoliko slabjšega mimo prvega. Že drugič izprešane tropine se zmečejo v kako kad, kjer se z vodo do vrha zalijejo, ter se pusté pokrite skozi več tednov na solncu, da se popolnoma skisajo. Iz takih tropin napreša se potem še prav fin kis — jesih. Kdor ima zraven hrušek tudi še grozdje, napravi lahko vinu popolnoma podoben mošt, ako izlije izprešani hruškin mošt na prav frišne, če tudi sprešane grozdne tropine, ter pusti vse skupaj kake 3—4 dni kipeti.

Posebno dober in kaj prekanljiv (goljufiv) hruškov mošt se pa doseže, ako se pomešajo med stolčene hruške, v vodi namočene suhe borovnice, recimo na vsako vedro hrušek eno dobro pest. Potem se zadobi kaj lep rdeč mošt prav finega okusa, katerega pije navadno sleherni za pravo vino.

Že nekoliko slabši, pa jako fin mošt se zadobi, ako vzameš polovico hrušek, polovico pa kislikastih jabelk, ki so že popolnoma zrela pomedjena, ne pa zelena. Le iz zelenega grozdja in zelenega sadja ne vina napravljati! Iz polovice hrušek in polovice jabelk napravlja se pa mošt popolnoma tako, kakor iz samih hrušek.

Prilično najslabši mošt napravlja se pa iz samih jabelk. Iz samih, popolnoma zrelih jabelk napravlja se mošt zopet popolnoma tako, kakor iz samih hrušek. Da postanejo jabelka hitreje za napravo mošta dobra, to je zrela, spravijo se v gorkih prostorih na kupce, v katerih se toliko časa na miru pusté, da se popolnoma pomedé.

Naj se napravlja mošt iz samih hrušek, ali iz polovice hrušk, polovice jabelk, ali iz samih jabelk, ostane daljno postopanje ali kletarjenje z moštom védno enako, namreč takole: Kedar kipenje popolnoma neha, napolnijo se posode do vrha, in se pazi, da so vedno do vrha polne. Vsak teden se more torej mošt zaliti,

O veliki noči pretoči se mošt iznad droži v druge čiste posode, v katerih se pa zopet zaliva, in storjeno je vse. Tako napravljajte torej letos mošt, in ne bote se kesali.

Sejmovi. Dne 30. julija v Ormoži, v Kostrivnici in pri sv. Martinu pod Vurberkom. Dne 31. julija v Konjicah, pri sv. Jakobu v Dolu in v Marenbergu. Dne 1. avgusta v Go-

milici, v Lučanah in v Imenem. Dne 2. avgusta pri sv. Lenartu v Slov. gor. in na Bregu pri Ptujci.

Dopisi.

Iz Ormoža. (Mestne volitve.) Danes 23. jul. so se volitve v mestni zastop razpisale na 8. in 9. avgusta t. l., akoravno še ena opravičena pritožba ni rešena. Proti tej razpisani volitvi pa so se narodni volilci pritožili, ker se je volitev III. razreda razpisala v kavarni, t. j. v gostilni „zur Stadt Graz“. V tej gostilni se kujejo vse nakane, vse prevare proti Slovincem, ter se vršé „kneipe“ požarnih bramborcev; v tej krčmi so pred tremi leti ob volitvi slovenske volilce na cesto metali, tako da je morala c. kr. žandarmerija priti in letos naj bi šli tje volit? To je največja nesramnost. To se pravi nas v obraz biti. Naše volilce bi tam psovali, ali jih celo bili. Vsled tega pa tudi upamo, da bodo višje gospodske našej pritožbi vstregle ter odredile, da se volitev vrši v občinski pisarni, kakor dosedaj, ne pa v krčmi pod komandom „feuerwehrce“. Za vsak slučaj pa prosimo naše narodne volilce, da se pripravljajo za volitev, tudi če bi se morala v krčmi vršiti, da se možato držijo, da bodo neustrašeni stali, kakor se poštenemu Slovincu dohaja, da ne bodo svoje časti in poštenja za par vrčkov pive prodali, ter da pridejo vsi in oddajo enoglasno svoj glas tistim gospodom, katere jim bode narodni volilni odbor prijavil.

Iz Šaleške doline. (Odgovor.) Dopis od dne 7. julija 1888 je Celjska vahterca na nemško prestavila, kakor je gotovo vsakemu znano. Ne vem, ali vahterčini dopisniki ne znajo prav nemški ali pa slovenski nečejjo več znati. Vahterca piše, da je ta dopis besedo za besedo prestavljen. Zakaj pa ni tega omenila, da je gospod T. itd. Zakaj ni omenila: „Bog živi naše Slovence, ki so te homatije ignorirali“. To je Celjskim nemškutarjem trn v peti, ker čez mirne Slovence v Šaleški dolini ne morejo nič reči. Kedar bodo zopet lačni in žejni, le naj pridejo v Velenje in Šoštanj, mi jim bomo že dali toliko, da se bojo najeli in napili. Če bodo hoteli, dobijo tudi vsak en krajcar. Mi Slovenci v Šaleški dolini jih bomo vsikdar pri miru pustili, če še kedaj pridejo. Mi držimo dobro skupaj, med nami vlada sloga, edinost in mir. Mi omenimo le še to, da nam je v čast, če tak list, kakor je vahterca čez nas slabo govori.

Narodnjak v Velenji.

Od sv. Bolfanka na Kogu. (Smrt) poskusila se je v unem tednu z jednim najmočnejših mož našega kraja in je tudi zmagala. Ta mož je bil tukajšnji trgovec in krčmar, g. Miroslav Vodopivec. Dne 11. julija sedel je s svojim prijateljem g. Schreiner-jem iz Ormoža

pri mizi. Ob 5. uri popoldne stopi v sobo mož, ki nam prinaša iz Ljutomera beli kruh. Ta, kot domačin g. V., začne pripovedovati, da so mati in dva brata g. Vodopivca na smrt bolani. Ta žalostna novica je rahločutnega Miroslava tako presunila, da se je zgrudil raz stola ter za mrtudom izdihnil svojo dušo. Pokojnik porodil se je v Ormoži l. 1859., kjer mu je bil oče c. kr. biležnik. Dovršivši četirirazrednico Ormoško, podal se je v Ptuj, kjer je absolviral 3. razrede gimnazija. Ker pa so mu med tem oča umrli, drugih pomočnikov pa ni imel, dal je tedaj šoli slovo ter šel v Celje trgovstva se učiti. Tukaj se mu je zelo hudo godilo. Ko se je tega izučil, poda se v Trst, da bi pristopil k pomorskim vojakom; pa ni bil sprejet, ker je bil še premlad. Od ondot vrnil se je tedaj čez Koroško zopet domov. Kaj je sedaj počel? Šel je zopet v štacuno, katere ni več zapustil. Kot trgovski pomočnik služboval je v Rečici, Rogatici, Krškem in v Kranji pri veletrgovci g. Krisperji; pri njem je bil na podružnici poslovodja. Dve leti služil je tudi cesarja. Ko je prišel od vojakov zopet v Kranj, zbolel je tako hudo, da se je moral podati v domačijo. Ko je zopet ozdravel, odprl je tukaj svojo lastno štacuno in krčmo. Pred lanskim poročil se je z gospodično Dragico Fabijani-jevo, lekarjevo hčerjo iz Škofje-Loke na Kranjskem. Sedaj še le, kot 29-letnemu možu, začele so mu rožice cvesti, pa prav malo si jih je utrgal. Zapustil je čez mero žalujočo soprogo in 9 mesecev starega sinka — Milko-ta. Pokojnik bil je blaga duša: sam svojo suknjo bi bil slekel ter jo podaril ubožcu ali nesrečnežu. Pri požarih bil je tako pogumen, da je večkrat celo na-se pozabil. Ako se mu je kedo tožil, da ga — žuli, rekel je vsakokrat sočutno: „Zakaj pa nič ne rečete?“ Bil je pevec in „peti b'lo vse mu na sveti“. Bili pa so mu tudi dani glasi, da smo ga v družbinskih krogih z vso pravico imenovali „Mirni-slavček“ (Miroslav). Večkrat je pripovedoval, kako pojó Savinjski plavičarji. Rad se je ponašal s tem, da je že večkrat na Preširnovem grobu pel. Sprevod bil je jako lep. Krsta bila je vsa pokrita s krasnimi vencami. Ko so č. g. župnik v imenu rodbine izrekli spremlevalcem hvalo, da so spremili pokojnika k večnemu počitku, in ko so pevci zapeli nagrobnico: „Nad zvezdami“, jokalo je vsako oko. Te črtice naj ponesó tožno vest o smrti pokojnikovej v slovenski svet, katerega je on srčno ljubil. Prijatelje in znance njegove naj opominjajo, da se ga največkrat spominjajo v molitvi; preveč pa naj ne žalujejo, „Saj križ nam sveti govori, Da vid'no zopet se nad zvezdami!“

A. R.

Od Kapele. (Cerkv. svečanost.) Pri nas vršila se je dne 24. junija dvojna svečanost. Svak preč. g. kanonika dr. J. Križaniča, spoštovani

kmet Alojz Krefc v Očeslavcih, oskrbel je prekrasno podobo Lourdske M. Božje. Očeslavske deklice prinesó lepo okinčano podobo v Hlaponce do Domanjkove kapele. Milostljivi gosp. kanonik, ki so bili naprošeni, da blagoslovijo to altarsko podobo Matere Božje, potrudili so se semkaj ter v spremstvu domačega župnika in velike množine ljudstva šli tje do omenjene kapele naproti. Kakih 250 belo-oblečenih deklic bilo je k redu. Ko vzdignejo sv. matere Božje podobo, zadonijo milozvoneči glasovi iz neštivilnih mladih grl proslavljajo Brezmadežnico z lurško zvonečo pesnijo, in velikanska procesija giblje se tje gor proti cerkvi, kjer je vse natlačeno čakajočega ljudstva stalo med tem, ko je cerkev bila že vsa polna. Ko se dolga vrsta belo-oblečenih deklic v cerkvi prikaže, radostno gledajo vsi proti vratom, bode-li skorej videti tudi podoba Marijina in ko jo ugledajo zapazil si, kako je v marsikaterem očesu zaigrala biserno-svetla solza radosti nad milino, ki sije iz obraza mojstersko izrezljane podobe. Na prirejen prostor postavljeno podobo blagoslovijo preč. g. kanonik ter stopijo na prižnico in vernikom pomen svečanosti razložijo, Marijo njihovemu česčenju, a njih Marijinemu mogočnemu varstvu priporočijo, potem pa slovesno veliko sv. mešo zapojejo na čast L. M. B. Stregli so jim zlatomešnik preč. g. dekan Jož. Simonič, vlč. g. O. Em. Šlander, kapitularni Admontski in domači župnik. — Po dovršeni službi božji se ljudstvo razide, a zbere se popoldne drugočas, ker vršila se je še druga svečanost, — posvečitev namreč povečanega pokapališča. Po opravljeni večernici šlo je ljudstvo moleče na pokapališče; strmé je gledalo ondi slovesen obred in — molčalo, utopljeno v misli: „Glej! tukaj bo počitek tudi mojim trudnim kostem“. Utis bil je velik. Počasi se ljudstvo razide in dobro razumevši vzvišeni pomen slavnosti, vrnilo se je tiho domu, ne iskajoč nikakega posvetnega razveseljevanja; duše bile so nasičene s hrano nebeško. Daj Bog, da ta dobrodejni utis nikdar ne izgine iz vernozvestih src. Vršitelju slavnosti, preč. gospodu kanoniku dr. Ivanu Križaniču pa, kateri so vročino dneva s toliko požrtvovalnostjo prenašali in ostalim velč. gg. ki so se v poveličanje slavnosti sem gor potrudili, vskliknemo hvaležni župljani: Bog Vam plati in Marija!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Vsako poletje počí enkrat glas, naj si nemški liberalci podajo roko v večno zvezo, toda vselej se jim razpočí ta glas o zvezi, kakor puhla repa. Za to ne damo tudi letos na enak glas, ki se sedaj razlega po nemških novinah, nič kaj veliko. — V višjih vojaških krogih se godé spremembe, ne da

jim vedó ljudje prav vzroka. Poveljnik 3. vojaškega oddelka v Gradci, fzm. Kuhn izstopi, kakor se pravi za čas, iz vojaške službe in na njegovo mesto pride fml. Schönfeld, dotlej vojaški poveljnik v Sibiriji na Erdeljskem. — V Gradci je bilo zadnji teden zborovanje nemških avstrijskih učiteljev. Bilo jih je bojda kacic 1000 in sklenili so neko izjavo, ki se stavi po robu zoper vsako spremembo postave za ljudske šole. No doslej še ne poznamo drevesa, ki bi bilo vzrastlo do nebá in menimo, da tudi jeza teh gospodičev ne bode naše vlade posebno pretresla. — Za poslanca se ponuja Velikovskemu okraju neki Plautz. Ni dvoma, da se mož tovariši z nemškim poslancem Laxom in iz tega lahko vedó slov. volilci, da zasluži mož od njih le brco. Previdnim bode pa vse eno biti narodnim volilcem, kajti nemškutarija prime se njega gotovo, kar le kje po slov. Koroškem leze in gre. — Kranjski dež. glavar, grof Thurn-Valsassina je v ponedeljek dne 23. julija umrl na svoji graščini pri Radoljici. Ranjci grof je bil kot dež. glavar skrben domoljub in Slovencem ni delal zaver. — Cesarska svečanost v Logatci se je izvršila zadnjo nedeljo izvrstno in je bilo več kakor 2000 ljudi pri veselici. Okr. glavar dr. Rus in posebno drž. poslanec dr. Ferjančič je narisal očetovo skrb svitlega cesarja, ki obsega vse avstrijske narode. — Po Goriškem imajo letos obilo sadja, toda njih sadje je rano in se ne drži dolgo. Zato jim ga je treba ali hitro, po ceni prodati ali sušiti. Domoljubje jim svetujejo, naj se poprimejo bolj sušenja, kajti vsako leto ni za sadje in suho pride tudi domačim prav. — Česka telovadna društva „Sokol“ gredó meseca septembra skozi Ljubljano v Trst in Benetke, Njim se pridruži po veselicah v Ljubljani, dne 8. in 9. tudi več slov. „Sokolcev“. — V Trstu dobé višji dac na pivo ter gre ta denar v mestno kaso. Dac bode posledj od hl. 50 kr. — Po Dalmaciji biva Hrvatov, Srbov in Italijanov. Doslej so si bili hrvaški in srbski poslanci precej navskiž in sedaj se pravi, da so sklenili prijateljstvo med seboj. To bi bilo vsekako dobro. — Na Ogerskem jim hodi število ljudskih učiteljic že na pot ter ne znajo, kam jih naj nastavijo. No tega si je pač ogerska vlada sama kriva, čsmu pa je vabila hčere raznih uradnikov s tolikim denarjem na učiteljišča? Skraja je bilo to morebiti dobro, toda drž. kasa je bila pač predolgo odprta!

Vunanje države. Svečanosti, ki so vršé o prihodu nemškega cesarja Viljema na Ruskem, polnijo skoraj vsem novinam po cele predale, a nobene ne vedó, kaj da kje pomeni to za preperelo Evropo. Ugiblje se po njih pač veliko a mi ne rečemo, da je posebno veliko resnice v tem. Toliko pa je že resnica, da še vsaj letos ne pride nikjer do vojske. — Princ Ko-

burški ali sedaj knez Bolgarski utegne biti prvi, ki bode čutil, kaj da sta nemški cesar in ruski car med seboj dognala. Že sedaj je vsa podoba, da mu ugasnuje zvezda sreče. Škoda za lep denar, ki mu ga nihče ne povrne, ako ga potisnejo kedaj čez meje! — Srbija se bliža hudim dnevom; čedalje bolj se kaže, da ljudstvo ne mara veliko za kralja. Kraljica je sedaj v Haagu na Nizozemskem in pravi se, da pojde od ondot na Rusko. — Turčija je dala Rusiji odgovor na vprašanje, kedaj ji izplača vojno odškodnino, — na papirji, Rusom bil bi pa ljubši odgovor v denarji. — Po Turčiji je velik strah, češ, da jim vzeme Rusija trdnjavo Arzum, Avstrija pa Solun. Mogoče, toda kar tako naglo še ne. — Grški kralj je odpotoval iz Aten skozi Dunaj v Peterburg na Rusko. Ondu biva že delj časa kraljica. — Italijanski kralj se ne počuti posebno dobro v Rimu; zadnji petek ga je celo omotica prijela in je zato naglo odpotoval v Florencijo. — V Madridu je bila mala vstaja zavoljo davka na žganje. To nesrečno žganje! — Predsednik francoske republike, Carnot, je zadnje dni potoval po južni Franciji in so ga po vseh mestih vsprejemali, kakor kacega kralja. Možu je to vidno dopadlo, ter je imel vsled tega povsod ljubeznivih besed na razpolaganje. — General Boulanger je že ozdravel, toda njegova veljava ginéva vidno, v okraji Ardèche je propadel pri volitvi, njegov nasprotnik je skoraj polovico več glasov dobil. — Angležka zbornica je vsprejela novo postavo gledé krajne uprave ali, kar je tisto, občinsko postavo. Škoda, da ne velja ta postavo tudi za Irsko. — Na otoku Haiti je velika vstaja v glavnem mestu Portau-Prince, ter je že več javnih poslopij požganih. Brž ko ne so le tolo vaji, ki lahko ropajo v požaru. Hudobije je pač veliko po svetu. — Tudi v Chicagu, v severni Ameriki imajo hudodelce — anarhiste. To so delalci, ki bi radi brez dela živeli. Prišli pa so jim na sled velike zarote ter jih že precej déli pod ključ.

Za poduk in kratek čas.

Zlatomešnik sv. očé Leon XIII. in slov. rimski romarji.

(Dalje.)

Tretja glavna cerkev je stolna cerkev rimskega škofa, ki je posvečena sv. Janezu krstitelju. Cerkev stoji poleg Laterana, ki je škofijski grad papežev. Do 13. stoletja so papeži rajši v tej palači stanovali, in še le potem so se v Vatikan preselili. To je bila prva cerkev, katero je cesar Konstantin postavil, in sveti papež Silvester za očitno božjo službo posvetil. Cerkev je tako lepo opravljena, da jo „zlato“ zovejo. V njej so pet vesoljnih cerkvenih zborov

obhajali. Na dvanajstih stebrih srednje ladije stojijo ogromne in umetne podobe sv. apostolov, in vrh njih podobe prerokov. Najbolj pa mika romarja glavni altar, ki stoji v senci pod marmornatim nebom, ki je v gotiškem slogu narejeno, in katero nosijo štirje lični stebriči iz porfirja. V tem nebu hranijo glavi sv. apostolov Petra in Pavla, vsako v svoji posodi iz zlata in srebra, ki ste z dragim rudečim zagrinjalom lepo odeti. To je najdraža, dasi ne edina svetinja ove cerkve. Tukaj je tudi v altarju skrita miza iz cedrovega lesa, na kateri so sv. Peter in njegovi prvi nasledniki ob času preganjanja opravljali daritev sv. meše. V zakladnici kažejo mizo, pri kateri je Jezus obhajal zadnjo večerjo in še sto drugih svetinj. Avstrijske romarje je zlasti zanimalo bandero poljskega kralja Sobieskega, katero so pred njim nosili, ko je l. 1683 pred Dunajem Turke potolkel.

Unkraj ulice, velikim vratom lateranske bazilike ravno nasproti, so svete stopnice. Krasno poslopje se opira na marmornate stebre. Iz ulice navzgor držijo stopnice, in sicer so tukaj položene tiste stopnice, po katerih so nekdanj v Jeruzalemu beriči Jezusa vlekli v sodnijsko palačo pred Poncija Pilata. Zbog tega so stopnice kristjanom tako častitljive, da nobeden ne stopi z nogo na nje, ampak da vsakdo na kolenih pleza navzgor. Romarje so kar solze polivale, ko so plezali po stopnicah, a tudi mene je vest pekla ter mi očitala, da je Izveličar tudi moje dolgove tukaj plačeval. Častimo te, o Jezus, in te molimo, ker si na sv. križi celi svet odrešil!

V Rimu štejejo sedem glavnih cerkev, katere je romarjem treba obiskati, da dobijo velike odpustke. Prilичno smo še tedaj obiskali cerkvo Marije Snežnice, sv. Križa Jeruzalemskega, sv. Lovrenca in sv. Sebastjana.

Med cerkvami Matere božje, katerih je v Rimu nekaj osemdeset, se po lepoti in starosti odlikuje Snežnica. Kdor ne ve, zakaj se tako zove, naj bere „Življenje Svetnikov“ (5. avgusta). Cerkev je prekrasna in ima najvišji stolp v Rimu, več pa ne povem, da ne bodem zmiraj enega in istega pravil. Toliko še omenim, da se tukaj hranijo svete jaslice, v katere je nekdanj Marija v Betlehemu položila Sinú božjega. Obstoje iz pet desk in so okovane s čistim zlatom in srebrom. Vsako leto o Božiču svete jaslice izpostaviijo in očitno častijo.

V cerkvi sv. Križa so hranjeni trije precej veliki kosi sv. Križa, eden žrebelj, s katerim je bil Jezus na križ prabit in še več drugih svetinj. V kripti ali rakvi pod velikim altarjem so tla iz prsti gore Kalvarije. Prsti je dala sv. Helena prek morja v Rim pripeljati. Ko smo na tej zemlji klečali, katero je kedaj kropila sv. rešna kri, mi je bilo pri srcu kakor

ničvrednemu fantu, katerega dobijo na torišči, kjer je hudo storil.

Stari cerkvi sv. Lovrenca je rajni papež Pij IX. oskrbel novo suktnjo. Cerkev je zlasti po tem znamenita, da nima stropa ali oboka, ampak vidi se pisano malano in pozlačeno gredje ali tramovje visoke strehe. Nam se je res zdelo, kakor bi bil kdo obok ukral. V rakvi počiva truplo sv. Lovrenca. Tukaj smo tudi poljubljali marmornato ploščo, na kateri je stal raženj, na katerem so sv. Lovrenca živega pekli.

Cerkev sv. Sebastjana se menda najbolj zbog tega šteje med glavne rimske cerkve, kjer so kristjani ob času preganjanja ondi v podzemeljski cerkvi skrivali ostanke sv. apostolov Petra in Pavla. (Dalje prih.)

Smešnica 30. Tujec, nevoljen za voljo dežja, ki ga še noče biti konec, vpraša kmeta, pri katerem stanuje: „Oče, ali imate pri vas zmerom toliko dežja?“ — „O ne“, odreže se kmet, „po zimi imamo tudi snega“.

Razne stvari.

(Razstava cerkvene obleke.) V proslavljenje zlate sv. meše Njih ekscelece prezvzišenega gosp. kneza in škofa priredi družba vednega češčenja letošnje razstavo cerkvene obleke, in se odpre dne 31. julija t. l. ob 1/2 10. uri zjutraj slovesno v tukajšnji bogoslovnici.

Vodstvo družbe.

(Vabilo.) Družba sv. Cirila in Metoda imela bode svoje glavno zborovanje, dne 29. jul. t. l. ob 10 1/2 uri predpoldnem v „Narodnem domu“ na Ptujem. Iz Kranjskega, Tržaškega in tudi Istre prijaviilo se je do sedaj častno številno rodoljubov, ki se bodo vdeležili tega zborovanja in mi se tedaj obračamo do naših bližnjih somišljenikov, da se nam in njim na čast v obilnem številu vdeležijo.

Podružnica sv. Cirila in Metoda.

(Pozor!) Zveza posojilnic ima svoje obč. zborovanje, dne 29. julija t. l. v „Narodnem domu“ na Ptuju. Denarni zavodi in pa emancipacija od tujega kapitala sploh je za nas Slovence velike važnosti. Opozarjamo tedaj rodoljube na to zborovanje s prošnjo, da se ga v mnogobrojnem številu vdeležijo.

(Slovensko pevsko društvo.) Odbor tega društva nam sledeče naznanja: Veliki in pevski zbor bode letos, dne 2. septembra t. l. v Krškem. Slovenski pevci! Prišel je čas in priložnost, da se snidemo iz vseh slovenskih pokrajin ter pri tem zboru tudi dostojno obhajamo 40letnico Našega presvitlega cesarja Franca Jožefa I. Program bode zelo obširen. Pripravljajte se že sedaj za ta dan, da v petju našo slogo in udanost primerno pokažemo.

Odbor.

(Učiteljsko društvo) za Ptujski okraj sklenilo je v zadnjem zborovanji 5. julija t. l. slaviti 40letnico vladanja Našega presvitlega cesarja v dan narodne konference, dne 9. avgusta t. l. v Ptui. V jutru ob $\frac{3}{4}$ na 8 slavnostna maša v cerkvi oo. minoritov, potem konference — slavnostni govor in skupni obed v gostilni Vojskovi. Povabljeni so vsi učitelji in drugi šolski prijatelji.

(Zborovanje) „Slovensko društvo“ zborovalo bode v Konjicah, dne 12. avgusta t. l. ob $\frac{1}{2}$ 4. popoldne v prostorih g. Andreja Suterja.

(Dvojni spomin.) V Središči se bo dne 19. avgusta vršila slavnost štiridesetletnega vladanja Nj. Veličanstva cesarja Franjo Josipa. Ob enem se bo slavila štiristoletnica Središkega trga. — Slavnost utegne biti, kakor se nam o pripravah piše, sijajna.

(Zlata sv. meša.) Vlč. g. Jos. Simonič, kn. šk. duh. svetovalec in dekan v pokoji, služi v nedeljo, dne 29. julija svojo zlato sv. mešo pri sv. Petru v Radgoni.

(Za slovensko šolo) sklenile so nadalje se potegniti vrlo-naroden trg Žalec v Šavinjske dolini in občina Ponikva na južnej železnici, ter so vže dotične vloge odposlale na deželni šolski svet, oziroma ministerstvo. Slava! Nobena slovenska občina ne bi smela zamuditi, da isto tako se potegne za slovensko šolo, za materni slov. jezik in stori konec brezpametnemu vrivanju nemščine v slov. šole!

(Odvetnik) V Ljutomeru se je naselil za odvetnika dr. Jos. Namesnig, doslej v Radgoni. Škoda, da ni tega storil kateri slov. odvetnik!

(Napredek.) „Hranilno in posojilno društvo v Ptui“ imelo je v prvem polletju 1888 denarstvenega prometa 223.956 fl. 9 kr., lani pa za isti čas 182.211 fl. 17 kr.; letos je tedaj napredek z 41.744 fl. 92 kr. V prvem polletju znašale so hranilne vloge lani 47.074 fl. 61 kr.; letos pa 63.020 fl. 55 kr. Hranilnih vlog vplačalo se je lani 31.435 fl. 23 kr., letos pa 36.679 fl. 44 kr. Te številke učijo, da se slovensko občinstvo vedno bolj in bolj na lastne noge postavlja in to je jamstvo za bolj bodočnost.

(Učiteljske spremembe.) G. S. Šalamun je postal nadučitelj pri sv. Trojici v Halozah, učitelja pa g. J. Živko pri sv. Martinu na Pohorju in Fr. Sadu na Ščavnici.

(Sejem.) Pri sv. Magdaleni v Mariboru je bil sejem precej poln živine, kacih 1500 glav se je bilo prignalo in tudi kupca ni manjkalo.

(Požar.) Zadnje nedeljo je vdarilo popoldne v poslopje g. Kancelerja v Spodnji Polskavi. Poslopje je zgorelo. Malo poprej pa so na Gornji Polskavi mali otroci zažgali hišo ter so šli sami pravit k sosedovim, da njih hiša gori.

(Pereči ogenj.) Pri večih posestnikih okoli Ormoža imajo bolne svinje. Pravi se, da jim je taci okoli 200 že poginilo in da še bolezní ni konec.

(Za družbo duhovnikov) so vplačali č. gg. Meško Al. 11 fl., Stoklas Mat., star 4 fl., Rom 10 fl., Stolz 12 fl., Grušovnik 12 fl., Osterc 2 fl., Pihljár 6 fl., Lendovšek 2 fl., Petan 2 fl., (letnina plačana do l. 1891), Tombah 5 fl., Vraz Ivan 8 fl. — Družbi je pristopilo vseh 12 gg. bogoslovcev IV. leta in vplačalo ob enem letnine 12 fl. — Neža N., bivša hišinja pri pokojnem Vojniškem župniku M. Lah je darovala družbi 50 fl.

Listi upravništva. Na vprašanja ne odgovorimo pismeno, ako se ne priloži marka.

Loterijske številke:

V Gradcu 21. julija 1888: 34, 40, 14, 65, 21
Na Dunaju „ „ 10, 7, 39, 64, 75

Oklic!

Gledé zidanja nove trirazredne šole v Vurbergu pri Ptui vrši se razprava dne 31. jul. 1888 ob 10. uri predpoldne v župnijskem hramu v Vurbergu. Proračun znaša 12.000 gld.

Razna dela oddajo se posamič in sicer le postavno concesijoniranim strokovnjakom.

Načrti, proračun in stavbeni pogoji so na ogled od 24. do 30. julija od 9. ure predpoldne do 5. ure popoldne v župnijskem hramu.

Ako se vloží ugodna ponudba, katera vse druge skupaj presega, se tudi na to ponudbo ozira.

Krajni šolski svet Vurberg pri Ptui,
dne 20. julija 1888.

Načelnik
Ivan Kramberger.

Ključarski učenec

se sprejme pri J. Novaku v Gradcu,
Neuthorgasse 13.

V krasni Savinjski dolini

se da v najem ali tudi proda lepa hiša, mali hlev lepi vrt s sadnim drevjem in brajdo. vse zidano in v dobrem stanu, $2\frac{1}{2}$ ure od Celja, samo 5 minut od farne cerkve in od velike ceste tako tudi od poštné in telegrafíčne postaje. Prav lično je za kakega duhovnika v pokoji ali vojaškega častnika (oficirja), vse v lepem redu, zdravi kraj, lepi prosti vrt od vseh strani, tako tudi drugo poslopje; je tudi za vsako drugo barantijo ali krémo pripravljeno. Več pové uredništvo „Slov. Gosp.“ 3-3

Zahvala in priporočba.

Za dosedaj mi v tako obilni meri skazano zaupanje izrekam svojo najtoplejo zahvalo in usojam si ob enem p. n. občinstvu naznaniti, da sem gostilnico

„zur neuen Bierquelle“
na grajskem trgu

kupil in jo bodem četrtek, dne 26. julija 1888 otvoril.

Vslelej bode moja največja skrb, častite goste in kupee z izvrstnimi in cenimi jedli, z dobrim naravnim vinom in dobro Götz-ovo pivo, nadalje z najboljšim volovskim mesom pri pravi meri in vagi zadovoljiti

Proseč za obilen pohod priporočam se
S spoštovanjem

Alojzij Weiss,
mesar in gostilničar.

1-2

Orgljarska in meznarska služba.

Pri župnijskej cerkvi sv. Vrban a bode s 1. avgustom izpraznjena služba meznarja in orglarja. Prošnjiki naj se ako le mogoče osebno oglasijo. Prednost imajo tisti, ki so samskega stanu.

2-2

Cerkveno predstojništvo pri sv. Vrbanu.

Maline, lesičekovo moko, (licopodium), mecesnovo gobo, mecesnov terpenin, jetrnjak kupi v vsaki meri

Dr. Kumpf-ova lekarna
v Beljaku.

2-3

Nekdo želi kupiti ali v najem vzeti kovačijo. Več pové upravnštvo „Slov. Gosp.“

3-3

Tiskarna sv. Cirila v Mariboru je založila in natisnila naslednje knjižice:

Svete pesmi za šolarje.

Eden iztis vezan velja 10 kr.

Zbirka narodnih pesmi.

Eden iztis vezan velja 10 kr.

Angeljska služba božja, poduk za strežnike ali ministrante.

Eden iztis vezan velja 5 kr.

Kdor 50 iztisov kupi, dobi 20 % nadavka. Posamezni iztisi po pošti 2 kr. več.

Učencec iz dobre hiše se takoj sprejme v prodajalnici z raznim blagom **Josipa Schager** pri sv. Jurji v Slov. gor. 2-3

Gospodu **G. Piccoli-ju,** lekarju „pri Angelu“
v Ljubljani.

Moj sin je trpel skozi dve leti vs'ed gastralgije, slabega prebavanja in želodčnega krča, da ga je ta bolezen vsega shujšala in skoro uničila. Pri njem poskušal sem vsa sredstva, ki nam jih naša veda zadaje in tudi nisem pozabil najrazličnejših rudninskih vodá. Toda zboljšek bil je le za malo trenutkov. Slednjic si domislím, poslužiti se Vaše zelo pohvaljene esence za želodec, in vspeh je bil tako nagel

in sijajen, da je moj sin porabivši samo 6 steklenic popolnoma ozdravel.

Pri takem vspehu morem Vašo esenco le najgorkeje priporočati vsem tpečim vsled **slabe prebave, zlate žile** itd., ter Vas tudi pooblastim, da to spričevalo moje hvaležnosti kot v resnici zasluženo pohvalo tudi razglasite.

13

V Trstu, 1887

Dr. Leon Levi.

Albert Fiebiger,

kotlar v Koroških ulicah hšt. 5,
v Mariboru, poprej Essler,

priporoča zalogo svojo izdelanih kotlov za žganje in pranje v vsaki velikosti, vzprejmlje popravila ter jih izvršuje hitro in in po ceni.

5-6

Radenska slatina je edina mineralna voda na svetu, katera ima toliko litija v sebi, zato se rabi posebno proti protinu, žolčji in mehurji bolezní. Vsled obilja ogljikove kisline in natra se priporoča tudi pri želodčni bolezni, hemerojidad in nahodih. Radenske železne kopelji za blednico in ženske bolezni, itd.

Radenci / kopališče.
Poskušnje dra. Garrod, Biswanger itd. so dokazale, da je ogljiko-kisli litijon najboljše sredstvo pri boleznih, ki izvira jo v preobilni ščavnici kislini. Iz tega se razviti veliki vspeh tega zdravila.

Prospekti brezplačno in franko v kopališči Radenskem na Štajarskem.

9-26

Zaloga v vseh večih specer. prodajalnicah in gostilnicah.

Gospodarstvena priloga.

Priložena od kat. tiskovnega društva 30. števil., „Slov. Gospodarja“.

L. 1888.

26. julija.

Štev. 7.

Pomoč za trtno uš.

(Konec.)

1. Reče se mu: Sadi sadno drevje! Prav. Toda kje hočejo nakrat vzeti toliko sadnih dreves primernih vrst in kako poplačati velikanške stroške? Količkaj vredno štiri- ali petletno drevesce velja 50 kr., 100.000 drevesc torej 50.000 glđ. Tu bi se morale v vinorodnih krajih, katerim preti nevarnost od trtne uši, takoj napraviti okrajne drevesnice in zato dobiti podpora od države in od dežele in sicer prav hitro. Drevo potrebuje 15 do 20 let, da kaj prida rodi, trtna uš pa uniči trto v štirih ali petih letih.

2. Poskusi v krajih, o katerih sem omenjal, da je trtna uš že lotila se 4260 hektarov vinogradov, so pokazali, da se trte delje upirajo trtni uši, ako se jim gnoji z umetnim gnojem. S tem bi bilo izumljeno sredstvo, da trtna uš prehitro vinogradov ne uniči, da je bode poprej mogoče premeniti v druge kulture, n. pr. v sadne vrte. Toda kako dobiti umetni gnoj brez družtev, brez podpore od strani avtonomnih in državnih upravnih zastopov? Tu morajo na merodajnem mestu priteči na pomoč, sicer ne gre.

3. Nikdo ne more zagovarjati in želeti, da bi se popolnoma opustilo vinstvo na Štajarskem. Temveč treba se je, kolikor moči, braniti proti trtni uši in rabiti vsa mogoča sredstva proti njej.

V tem oziru velja sedaj kot jedino, nekoliko zanesljivo sredstvo izgojevanje ameriških trt in na to mora ne samo se kazati, prebivalstvu, temveč tudi treba, da storé kaj razna narodno-gospodarska društva in končno tudi državni uradi.

Tako je n. pr. že 1885 leta prosila podružnica kmetijske družbe in vinarsko društvo v Slovenski Bistrici, da se napravijo vzgledni vrti, v katerih se bodo sadile ameriške trte, in da se podpirajo taki nasadi. Osrednji odbor omenjene družbe obrnil se je na visoko c. kr. poljedelsko ministerstvo in dobil je z odlokom dne 29. marca 1887. v odgovor to-le:

„Ministerstvo je pripravljeno za poskušnjo osnovati trtnico za ameriške trte v Ptujskem okraju in da je ministerski svetnik Pretis dobil nalog, da v kratkem pojde na Ptuj, da se potrebno dogovori s politično oblastjo, kje bi

se vzela zemlja za trtnico v najem in kdo naj bi se nastavil, da bi vodil ta kulturna dela“.

Od tega časa je minolo davno več, kakor jedno leto in nič ni slišati, da bi se res osnovala za poskušnjo z ameriškiimi trtami v Ptujskem okraju državna trtnica. To je tem bolj čudno, ker se je dne 25. februarija t. l. podružnica kmetijske družbe v Ormoži obrnila na ravnost do poljedelskega ministerstva, da naj za Ormoški okraj napravi trtnico z ameriškiimi trtami, ker trtna uš sedaj naprvo preti Ormoškemu in Ljutomerskemu okraju.

Ta prošnja se dosedaj ni rešila.

Danes ne bodem stavil nobene resolucije, prosim samo vladnega zastopnika, da pojasni, zakaj se je opustilo poskuševališče v Mariboru in če bi vlada ne hotela, baš sedaj obnoviti tega poskuševališča, da bi se ondu zasajale ameriške trte v večjem številu in da bi vinogradniki ondu dobivali zastonj ali pa vsaj za majhen denar ameriških trt, in zakaj se obečana obrtna šola v Ptujskem okraju ni osnovala in prošnja Ormoške podružnice kmetijske družbe za trtnico za poskušnjo z ameriškiimi trtami ni rešila. Prebivalstvo želi zvedeti, pri čem da je, če se bo na-nj oziralo ali ne.

Trtna uš je tako nevarna postala za štajarsko vinstvo, da se ne sme več časa zgubljeti za potrebne priprave. Če bodo zamudili zlasti poklicani avtonomni in državni zastopi, se bi jim kedaj utegnilo očitati: „Deliberante Roma Saguntum perit“, to se pravi: „Deliberante agriculturae ministerio vineae perierunt“. V tem, ko si prevdarja poljedelsko ministerstvo reč, prešle so že gorice.

Odpis davka po uimah.

Težko, če še ima kako delo toliko sovražnikov, kakor delo kmeta in njih sovrašstvo je tako, da si ga človek ne more odvrniti. Nekoliko si še sicer pomaga, če si dobi zoper nje zaveznikov, t. j. če si zavaruje svoje pridelke. V časih pa še tudi to ni mogoče in tedaj mu ne ostane druge pomoči, kakor da nosi potrpežljivo svojo osodo, srečen, če ga silovita moč sovražnika ne zadene.

Ali k temu še pride, da mora, če mu uima vzame tudi večji del pridelka, še plačati davek od vsega pridelka, tedaj od nečesa, česar nima. To se je doslej velikokrat zgodilo, ker ni bilo

postave, vsled katere bi se v tem imel davek odpisati. Letos pa je drž. zbor tako postavo po predlogu visoke vlade sklenil in svitli cesar so jo dne 6. junija potrdili. Le-ta postava zadeva določbe o odpisovanju zemljiškega davka vsled škode po uimah.

Ker je postava za kmetovalce imenitna, zato jo podamo našim bralcem v slov. prestavi, naj bi se je poslužili, če jih kedaj zadene uima, o kateri govori postava. Postava pa je ta-le:

V soglasji obeh hiš Mojega drž. zbora ukazem, kakor sledi:

§ 1. Zemljiški davek se odpiše vsled škode na naravnih pridelkih po elementarnih uimah — če se ne odpusti po določbah postave z dne 28. maja 1883 (d. z. l. št. 83) ves davek — tedaj, kedar se uniči pri zemljiških oddelkih, ki merijo do čez 4 ha., najmanj naravni pridelek enega hektarja po toči, povodnji ali ognju.

Pri gozdih se odpiše zemljiški davek tedaj, če se uniči najmanj štirti del lesa v gozdu, pri gozdih večjih, kakor 40 ha., pa če se uniči najmanj les 10 hektarjev po ognju.

V tem se zastopi tudi vničenje lesa po ognju, kedar je to potrebno za to, da se za brani razširjenje požrešnega mrčesa, za škodo po ognju.

Ako nastopijo druge prigodbe, ki jih človek ne more odvrniti in če se vršijo le-te v nenavadni meri, n. pr.: mraz, dolga suša, dolgo deževje o času žetve, žrtje mrčesov ali miši, gliva, ki se imenuje peronospora viticula (strupena rosa) ali odium (trtna gliva), tedaj more finančni minister dopustiti, da še določbe le-te postave obrnejo tudi na tako škodo ter se odpiše zemljiški davek v razmeri povzročene škode,

1. ako je oškodovan pridelek kmetijstva v toliki meri, da je večina zemljišč v tistoj občini prizadetih;

2. ako gledé na posamezne kmetije čisti dobiček, ki pride vsled odmere zemljiškega davka na oškodovano zemljišče, pa je v razmeri oškodovanja uničen, znaša več, kakor tretjino vsega čistega dobička, kolikor se ga računí za kako kmetijo, ali

3. ako trpé posamezni posestniki toliko škode pri naravnem pridelku, da so s tem v začasno revščino prišli.

Ako se vdere v kakem gozdu sneg in napravi v njem toliko škode, da so na posameznih ali večih straneh gozda, katere storé posamezne ali tudi skupaj, najmanj tretjino gozda, in katerih vsaka najmanj en hektar meri, cele plati lesa potisnjene ali polomljene, tako, da ti more tak gozd le z novim zasajenjem dati še kaj pridelka, more enako finančni minister dopustiti, da se določbe le-te postave obrnejo v to, da se odpiše zemljišči davek v razmeri s škodo.

§ 2. V cenjenje mere, v kateri je na kmetijah nastala taka škoda, jemlje se samo ob-

delan kos in za tem se določi mera vničenja pridelka na obdelanem kosu.

Oddelki ali njih kosi, ki niso bili, ko je prišla uima, obdelani, toda so bili po običaji obdelovanja tiste občine za obdelanje odločeni, morajo se všteti v cenitev škode takrat, ako so vsled uime za tisto obdelovalno leto ostali celo brez pridelka.

Pri gozdih vzeti je odpisu davka za podlago vničena lesna masa, ki se prikaže iz lesnega prirastka, ki je v davkarskem izdelku na en oral odmerjen ter se prestavi na ono plat, na kateri je les uničen, in pomnoži s starostjo uničenih dreves.

Ako se plat, na kateri je les uničen, s pripomočki, kolikor jih se dobi, (davkarske listine, gozdne karte itd.) ali z merjenjem ne more določiti zato, ker se les ni uničil zdržema, ampak skokoma, tedaj mora se za poskušnjo, gledé take plati, na plati, ki obseže vsaj en oral škoda za vsak oral izračuniti in potem razdeliti na celo oškodovano gozdišče.

Letni naravni pridelek (letni prirastek) je všteti z denarno vsoto, ki je zapisana v davčni knjigi, kakor poprešnji znesek za tisto leto, v katerem že log stoji, ko nastane škoda.

Ako se je gozd v več razredov dobrote vcenil, treba je posamezne razrede za-se presoditi gledé škode, če so na tenko obmejeni.

Sicer pa se letni znesek, kakor je poprek, vzame v račun, da se odpiše davek.

Gledé določenja starosti posameznih starostnih razredov ne sme se seči višje, kakor je starost, katera je v davčni knjigi vzeta za podlago davka.

§ 3. Ako se izgodi kaka v § 1., alineja 1 imenovanih elementarnih uim v času, v katerem so kmetijski pridelki že opravljeni, t. j. ali že pod streho spravljani ali pa na polji po deželni navadi okovarjeni, tedaj ni odpisati davka vsled oškodovanja pospravljenih pridelkov.

§ 4. Gledé na precenitev velikosti škode mora se pri kmetijskih pridelkih tisti letni pridelek vzeti v pošte, ki bi se v tem letu, v katerem se je uima vršila, bil pridelal.

V tem oziru se naj pazi na to-le:

1. Ako so pri setvi, v kateri leži kos, dve žetvi v letu v občinski navadi, tedaj se vcení prvi sad za dve, drugi pa za eno tretjino letnega pridelka.

2. Enako se prva vničena setev vzame za dve tretjini letnega pridelka, ako se more z novo setvo naravni pridelek dobiti.

3. Pri mešanih setvah je oškodovanje glavnega sadu staviti za dve, ostalih pa za eno tretjino letnega pridelka.

Glavni sad pa se računí tisti, ki se strinja s pridelkom, kakor je zapisan v davčni knjigi za glavni sad.

4. Ako se izgodi poškodovanje kosa v ti-

stem setvinem letu, mora se gledati na odpis davka, ki je zavoljo prejšnjega poškodovanja v postavi vtemeljen ali pa že privoljen, v toliko, da se ne odpiše več davka, kakor na tisto leto sploh od tega zemljišča pride davka.

§ 5. Visokost odpisanja davka se pri kmetijskih pridelkih računi po velikosti storjene škode na naravnem pridelku v teh-le stopinjah:

1. pri vničenji četrti do polovice naravnega pridelka (§ 1. alineja 1.) odpiše se 25 odstotkov letnega davka;

2. pri vničenji polovice do treh četrti naravnega pridelka se odpiše 50 odstotkov letnega davka;

3. pri vničenji treh četrti letnega pridelka odpiše se 75 odstotkov letnega davka;

4. pri vničenji vsega letnega pridelka odpiše se ves letni davek tistega kosa.

(Konec prih.)

Dirkarsko društvo v Celji.

Odbor tega društva predlaga za konjsko dirko, ki se vrši v nedeljo dne 30. septembra 1888 popoldne ob 2. uri na vojaškem vadišči v Spodnji Hudinji poleg Celja, to-le:

1. Vožnja s prvenci. — Darilo je 23 cekinov, med njimi je 80 gold. državnega darila. Enovprežno, z dva- in četirikolesnimi vozovi. Vloga 2 gld., cela odstopnina. Za žebce in kobile iz dosedanjega V. rejnega okraja (obsegajočega okrajna glavarstva Celje, Slovenjigradec, Brežice), ki imajo na sebi obraz tega rejnega okraja, 3 do 5 let stare, ki se še niso v nobenej dirki poskušale. Daljina 2krat dirkin tir, 2 kilometra. 3 oglasila, ali vožnja se ne vrši. 1. Darilo 10 cekinov; 2. darilo 6 cekinov; 3. darilo 4 cekini; 4. darilo 3 cekine; 5. darilo 1 cekin in po ena zastava.

2. Vožnja z domačimi konji. — Društveno darilo je 24 cekinov, enovprežno z dvokolesnimi vozovi. Za konje v Avstro-Ogerske izrejene, ki jih imajo v posesti v Štajarske naseljeni gospodje in ki še niso bili odlikovani pri nobenej dirki. Vloga 5 gld., cela odstopnina. Daljina 3krat dirkin tir 3 kilometr. 5 oglasil, ali vožnja se ne vrši. Konji za dirko namenjeni naj bodo opletani. 1. Društveno darilo 12 cekinov; 2. društveno darilo 6 cekinov; 3. društveno darilo 4 cekini; 4. društveno darilo 2 cekina in po ena zastava.

3. Vožnja s plemenskimi konji. — Društveno darilo je 33 cekinov, med njimi je 120 gld. državnega darila. Enovprežno z dva- in četirikolesnimi vozovi. Vloga 2 gld., cela odstopnina. Za licencirane žebce in kobile dosedanjega petega rejnega okraja, ki imajo na sebi obraz tega rejnega okraja, ne nad 8 let stare. Pri kobilah se mora z žrebčarskim listom dokazati, da so se v zadnjih treh letih

za pleme rabile. Pleme ali rod pa se mora dokazati pri kobilah, kakor tudi pri žrebcih; k takemu dokazu se zahteva spričalo politične oblasti, občinskega urada one občine, v katerej je bil konj povržen ali izrejen, ali pa licencijski listek. Starost, spol, pleme in posebni znaki dotičnega konja morajo biti v spričalu navedeni in potrjeni.

Daljina 2krat dirkin tir, 2 kilometra. 5 oglasil, ali vožnje ni. 1. Darilo 12 cekinov; 2. darilo 8 cekinov; 3. darilo 6 cekinov; 4. darilo 4 cekini; 5. darilo 1 cekin in po ena zastava.

4. Glavna vožnja. — Darilo je 27 cekinov. Enovprežno z dvakolesnimi vozovi. Vloga 10 gld., cela odstopnina. Za konje vseh dežel in vsake starosti. Daljina 3krat dirkin tir, 3 kilometre. 5 oglasil ali vožnje ni. Konji, ki so za to dirko namenjeni, naj bodo opletani. 1. Celjsko mestno darilo 15 cekinov; 2. društveno darilo 8 cekinov; 3. društveno darilo 4 cekini in po ena zastava.

5. Mednarodna gosposka vožnja. — Dvovprežno. — Vloga 10 gld. cela odstopnina. Za konje vseh dežel in vsake starosti. Daljina 3krat dirkin tir, 3 kilometre. 3 oglasila ali dirke ni. Dve častni darili in po ena zastava.

Ako se jih pri kakej vožnji le toliko poskuša, kolikor je daril izpisanih, tedaj se zadnje darilo ne razdeli in toraj zadnje došli ne prejme niti darila niti vloge.

Za dirkarska pravila veljajo dirkarske postave zveze avstro-ogerskih dirkarskih društev.

Rok za oglasila je do 28. septembra 1888, ob 4. uri popoldne. Oglasila, kakor tudi vsakojake konjske dirke se tikajoča vprašanja morejo se pisмено ali telegrafično izvršiti, vendar morejo biti ob enem vloge priložene ali nakazane, ker oglas postane še le v trenutku položene vloge pravnoveljaven; oglašeni konji morajo biti natančno zaznamljani, ime, pleme, barva, spol in starost popisana, prebivališče in natančni naslov, potreboma barva oglašeničkova pristavljena; ako pa ni on lastnik, mora se tudi slednji imenovati.

Oglasila in vsa konjske dirke se tikajoča vprašanja naj se obračajo na gospoda Antona Marka, c. kr. nmirovljenega polkovnika v Celji, Dunajska cesta št. 6.

Oni konji, ki se poskušajo v vožnji s prvenci, domačimi in plemenskimi konji, morajo se na dan dirke dopoldne točno ob 10. uri na malo vojaško vadišče poleg plinarnice v Celji privediti, da jih pregleda komisija obstoječa iz pet gospodov odbornikov, katerim se pridruži še eden državno izprašan živinozdravnik kot izvedenec; tukaj se vrši tudi žrebanje ali srečkanje.

Domači konji se morajo dostojno izpričati.

Pri gosposkeji vožnji morajo biti konji skoz 2 meseca v posesti.

Izpisek iz dirkarskih postav.

§ 53. Pri enovprežnej vožnji se smejo rabiti le biči do 150 centimetrov dolgosti.

§ 59. Poskušajoče vprege se morajo $\frac{1}{2}$ ure pred dirko sniti na dirkališču; izpričajo se s karto pri vstopu.

§ 63. Deset minut pred vsakim dirjanjem oglaseči se zvonec veleva dirkarjem, da se pravočasno za dirjanje pripravijo.

§ 64. Pet minut po zvončevem znamenju že mora vsak dirkar na zbirališče (pred prvim kozolcem) na tiru priti, se pri štartarju oglašiti in se od tam na odtekalnišče podati.

§ 65. Vsak dirkar se mora neposredno pred sodniški oder pripeljati in vsak dobitnik po dirjanji se pred taistim mimo peljati.

§ 68. Ako oddirjanje ni bilo pravilno, se da iz sodniškega odra znamenje z zvonce, in vsi dirkarji se morajo obrniti in z nova oddirjati.

§ 97. Odredbe, ki so jih gospodje odborniki opravljaje svojo službo ukrenili, morajo brez ugovora spoštovati vsi dirkarji in njih služabniki, katerih enega je dovoljeno navo zu vozu pri sebi imeti.

Dopisi.

Iz Maribora. (Državna komisija.) Ker je za naše kraje sila važno vprašanje, kaj bo, če se trtna uš ne zatre, zato podamo radi poročilo o posebni komisiji, ki je gledé tega bila zadnje dni na Dunaji. O njej se piše „Slov. Narodu“ tako-le: V zadevah trtno-ušnih je tu zborovala pod predsedstvom poljedelskega ministra g. grofa Falkenhayna drž. komisija. Dvorni svetnik baron de Pretis poročal je o razširjanji trtne uši tekom 1887. leta. Najhujše zadeti sta Štajarska in Kranjska, potem Nižjeavstrijska. Nahaja se pa trtna uš tudi v Istri in v novejšem času najavljena je že pri Trstu in v Vipavski dolini. Prosti trtne uši so doslej še vinogradi na Moravskem, Češkem, Goriškem in južnem Tirolskem. Po prečitanem poročilu je zastopnik za Kranjsko, g. dr. Vošnjak, kazal na silno naglo napredovanje trtne uši po dolenskih vinogradih, katera utegne v malih letih uničiti vse vinogradstvo, ako se pravočasno ne zasade ameriške trte. Zato pa treba skrbeti, da bode mogoče take trte v dovoljnem številu oddajati vinogradnikom. Kranjski deželni zbor je sklenil, prositi vlado, da napravi še dve ameriški trtnici v Črnomaljskem in Mokronoškem okraji, na deželni šoli na Grmu pa je tudi že urejena velika trtnica. A zdaj je trtna uš že tudi v Vipavski dolini. Tamošnje prebivalstvo

moralo bi, ako so vinogradi uničeni, izseliti se. Ker je pa jako pridno, trezno in razumno, bode gotovo rado vse storilo, da si ohrani vinograde. Zatorej treba napraviti ameriško trtnico nemudoma v Vipavski dolini. Zastran ameriških trtnih plemen želi govornik, da se širijo tudi take vrste, katere dajejo vino, ne da bi trebalo jih poprej požlahniti. Zlasti na Dolenjsko bode kazalo, gojiti taka plemena, na primer York Madeira, ker je ljudstvo vajeno trte grobati in ker bi po direktno rodečih trtah poprej vinogradi začeli nositi. Ameriške trte pa bi se morale oddajati ali brezplačno ali vsaj po prav nizki ceni iz državnih trtnic. Potem se je unela obširna debata, v katero so posegali gospodje: baron Babo, Bole iz Gorice, ravnatelj Goethe, Schlumberger, ravnatelj Mak, profesor Roesler iz Klosterneuburga, baron Moscon in drugi. Bolé še dvomi, da bi ameriške trte res bile stanovitne proti trtni uši, na kar ga zavrneta Babo in Roesler, da je to pač dokazano po 20-letnih skušnjah na Francoskem, kjer je že več sto tisoč hektarov zasajenih z ameriško trto. Zastran trt, ki zame rode, omenja prof. Roesler, da zlasti dve vrsti, Othello in Jaques, dajate črno vino, ki je prav okusno. On sam ga je poskusil pri dr. Leviji, ki ima v svojem vinogradu pri Gorici obe trti zasajeni. Tam bi se lahko dobilo dovolj rozgov. Tudi vino od York Madeire ima le malo znanega okusa, menj nego Izabela. Baron Moscon zagotavlja, da na Bizeljskem ameriške trte dobro uspevajo. Na riparijo ceplene domače trte že obilno rode. Od direktno rodečih meni, da v naših krajih grozdje ne bi dozorelo. Prof. Roesler pa trdi, da Othello rano dozoreva, torej bi se za Štajersko in Kranjsko smel priporočati, Jaques pa za Istro in Trst. Vladni poročevalec zagotavlja, da bode vlada napravila še več ameriških trtnic, sicer pa je proti temu, da bi se ameriške trte oddajale brezplačno. Potem je še bilo posvetovanje, ali naj se spremené določbe, ki zabranjujejo uvoz in izvoz trt iz okuženih krajev. Večina je izrekla, da naj ostanejo sedanje določbe. Konečno se je gosp. minister zahvalil udeležnikom komisije ter obečal, da bode vlada vse storila, kar je mogoče, da se ohrani vinogradarstvo.

Raznoterosti.

(Sušilnice.) V letih, ko je obilo sadja pa malo kupovalcev, treba je gledati na to, da se sadje, kakor najbolje more, suši in tako za druga, manj rodovitna leta prihrani. V tem pa pride vse na to, da ima človek dobro sušilnico. Kaka je najboljša, za to gre letos jeseni na Dunaji. Tam bode razstava sušilnic in najbolje dobé darilo. Daj Bog, da izvemo za pravo!